

... Biz öz varlığımızı yalnız mədəniyyət ilə sübut edə bilərik, çünki mədəniyyət və incəsənət ən böyük informasiya mənbəyidir".
Üzeyir bəy Hacıbəyli

Qədim tarixə malik Azərbaycan xalqının mədəniyyəti və incəsənəti Qafqazda, Orta Asiyada və Yaxın Şərqi ölkələrində böyük şöhrət qazanmışdı.

27 mart 1938-ci ildə Moskvaya yola düşən 700 nəfərlik böyük incəsənət qrupu Azərbaycan xalqının sayılıb-seçilən musiqi mədəniyyətinin nümayəndələri idi. Onların arasında xalq aşıqları, gözəl səslə xanəndə qızlar, Azərbaycan operasının banisi və səhnəmizə "Koroğlu" kimi şah əsər vermiş Üzeyir bəy Hacıbəyli, onun yetişdirdiyi gənc bəstəkarlar, xor ifaçıları, çalğıçılar var idi.

Azərbaycan incəsənət dekadası ictimai həyatımızda böyük bir hadisəyə çevrilmişdi. Ukrayna, Gürcüstan, Özbəkistan və Qazaxıstan öz ustalıqlarını artıq Moskva səhnəsində göstərmişdilər. Azərbaycan nümayəndə heyəti, incəsənət ustaları isə bu respublikaların bədii mədəniyyətinin zənginləşmə ənənəsini davam etdirirdi.

Azərbaycan incəsənət dekadasının iştirakçıları 60 yaşlı zurnaçı Ağabaladan başlayaraq 5 yaşlı Nazliya qədər hamı,

martın 30-da axşam xüsusi qatarla Moskvaya çatdılar.

Azərbaycan SSR Xalq komissarları Soveti yanında İncəsənət İşləri İdarəsi SSRİ-nin paytaxtında dekada münasibətilə xüsusi sərgi təşkil etdi. Sərgidə Azərbaycan Teatr incəsənətinin inkişafı əks etdirilirdi. Burada maraqlı materiallar var idi. Dekada ilə əlaqədar olaraq M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının proqramına daxil edilmiş tamaşaları haqqında 4 kitab buraxıldı. Bu kitablarda bəstəkar R.M.Qliyerin "Şahsənəm", M.Maqomayevin "Nərgiz", Üzeyir bəy Hacıbəyli-

ni "Koroğlu" operası və "Arşın mal alan" musiqili komediyasının qısa məzmunu və bu operalar üzərində görülən işlərdən bəhs edilirdi. Dekadanın proqramına daxil edilmiş Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının konsertinə dair kitab da işıq üzünə görmüşdü. Bu kitabda bəstəkar Üzeyir bəy Hacıbəylinin Azərbaycanda birinci dövlət xalq xor dəstəsi haqqında məqaləsi, dövlət rəqs ansamblı və xalq rəqsi haqqında Q.Almaszadənin maraqlı yazısı, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının elmi-tədqiqat kabinetinin rəhbəri Bülbülün musiqili folklor haqqında və başqa məqalələr çap edilmişdi.

Bura həmçinin aşıq yaradıcılığına dair yazılar da daxil edilmişdi. Ümumiyyətlə, bu kitablar Azərbaycan musiqi incəsənətinin tərəqqisini əks etdirirdi.

Aprelin 2-də SSRİ-nin Böyük Akademik Opera Teatrının filialında Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Koroğlu" operasının ictimai baxışı olmuşdur. Tamaşada Moskvanın musiqi ictimaiyyəti iştirak edirdi. Operaya gənc dirijor Əşrəf Həsənov dirijorluq edirdi. Qeyd edək ki, tamaşa bu gənc dirijorun diplom işi idi. Aprelin 3-də Moskva Konservatoriyasında Əşrəf Həsənova diplom verildi.

Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin böyük bayramına çevrilən incəsənət dekadası aprelin 5-də başladı. Böyük Opera və Balet Teatrının səhnəsi Azərbaycan incəsənətinin canlı və möhtəşəm mənzərəsini əks etdirirdi.

Birinci olaraq Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrı "Koroğlu" operasını nümayiş etdirdi. Dillərdə əzbər olan qəhrəmanlıq eposu "Koroğlu"nun dərin məzmunu, ahəngdar musiqisi, gözəl quruluşu, kütləvi səhnələri, opera ifaçılarının məharəti paytaxt sakinləri tərəfindən alqışlarla qarşılandı. Əsər Moskva tamaşaçıla-

rına 4 dəfə göstərildi. Daha sonra R.Qliyerin xalq dastanı əsasında yazdığı "Şahsənəm" operası da böyük müvəffəqiyyət qazandı. Şən musiqili komediya "Arşın mal alan" Azərbaycan xalqının incəsənət dühasının daha bir xüsusiyyətini - onun çox qiymətli şən yumor hissəsinə malik olmasını Moskva tamaşaçılarına göstərdi. Dekadanın 4-cü günü M.Maqomayevin "Nərgiz" operası özünün aktualığı və musiqinin çoxsəsli olması etibarilə diqqəti daha çox cəlb etdi. Bundan əlavə, milli musiqi alətləri ilə notlu orkestrin birləşməsindən əmələ gələn böyük dəstənin çıxışı, aşıqların, xor dəstəsinin ifaları, qadın rəssamlarımızdan Reyhan Topçubaşovanın eskizləri əsasında Nuxa və Qarabağ geyimlərinin nümayişi, bu geyimlərdəki bəzəklərin, xəncər, gümüş toqqa və s. kimi digər aksesuarların tamaşaçılara göstərilməsi də əsl incəsənət meydanını xatırladı.

On gün davam edən bu dekada Moskva sakinlərinə, incəsənət ustalarına, hökumət rəhbərlərinə Azərbaycan mədəniyyətinin necə böyük uğurlara imza atdığını nümayiş etdirdi.

Moskvada keçirilən Azərbaycan incəsənət dekadası Azərbaycan xalqının tarixinə, onun milli mədəniyyətinə aydın və parlaq səhifələrdən birini yazdı.

Tərənə HƏSƏNOVA,
Üzeyir bəy Hacıbəylinin
ev-muzeyinin kiçik elmi işçisi